פון דער אַלטער וועלט

נייעס און פאסירונגען פון דער אלטער היים.

די כארקאָווער „אוטראָ" שרייבט:

דעם 10־טען מאי איז אין מאריומ־פאל געקומען א פארטיע היימלאָזע אידען פון קאָווגער גובערניע — 1,200 פערזאָן. דערווייל האט מען אלע אָנגעקומענע ארייגגעבראכט אין די שוהלען און אין די תלמוד תורה'ס. די אָרטיגע אידישע מנדבים און עסקנים זיינען שטארק פער־נומען מיט דער פראגע, וואו צו בעזעצען און ווי אזוי אויסצוהאלטען די אלע דאָ־זיגע אונגליקליכע.

צו דערזעלבער צייטונג שרייבט מען פון קרעמענטשוג:

אויף דער סטאנציע קרעמענטשוג האט א בעזונדער אידישער קאָמיטעט איינגע־אָרדענט שפייז־הילף פאר די דורכפאָה־רענדע היימלאָזע: מען האט זיי צוגע־שטעלט ברויט, מילך, פלייש, טהיי, צוקער און אנדערע זאכען.

די אידען פון קאָווגער גובערניע

פון ווילנא טעלעגראפירט מען דער „קיעוווסקי מיסל", דאס אין ראיאן פון דער־קאָווגער פעסטונג איז ענדגילטיג פערוואלטרט די אידען זיך צוריקקעהרען אהיים אזוי לאנג ווי די מלחמה וועט דויערען.

מען האט אויך בעפעהלען, דאס מען זאָל אלע אידען אויסמעקען פון די ביכער, דאס זיי וואָהנען ניט מעהר אין דעם ראיאָן.

די ליבאווער קלעריקאלע צייטונג „ויטים" וואָס געהט איצט ארויס אין אן אנדער אָרט, רופט די לעטישע בעפעלקע־רונג, זי זאָל זעהען פערכאפען דעם מסחר א צווייטענס טרעהרען, קומט אייך ער־מאָרדעט צו ווערען! אין הערט איהר ווי א פערוואונדטער בעט אייך זין וואונד פערבינדען, זאָלט איהר איהם נאָך א וואונד מאכען מיט פערשאווערט מעסער אין זאָלץ צווישען בלוט און פלייש שר־טען — נאָט וועט אייך דערפאר בענשען: ער האסט דאָס, וואס איז מאכטלאָז, דאס וואס־דארף בעטען הילף! האט איהר תאות בעפרידיגט זיי! — אזוי פערלאנגט נאָט. און וועה צו די, וועלכע וועלען זייערע תאות ניט בעפרידיגטע פערבאר־גען! נוטע מענשען! ענט איהר אין גע־הייליגט וועלען אייערע טהאטען ווערען! די צוקונפט וועט „זיך מיט אייך בענ־שען! האסט, ווייל די ריעבע, האט נאָט געזאָגט איז שוין צו אלט פאר איהם...

אזוי אין דער וואנדער מענש גע־שטאנען און גערעדט האלטענדיג ווילד מיט נקמה זיינע אויגען געפעגט און קריצענדיג מיט די צייהן.

געענדיגט רעדען, זיינען מענשען, וואס ארום איהם, צוגעקומען נעהנטער, בעוויארפען איהם מיט לאָבערקרענץ; נענומען איהם אויף די הענד און געשטו־רעמט:

— לעבען זאָל דער וואס האט אונז דעם אמת פון אונזער נאָט געזאָגט! אין אונזער געשיכטע בוך, זאָל זיין נאָמען מיט גאָלדענע אותיות פערשריבען ווערען!

אזוי איז דע וואנדע מענש גע־דערער פון זיי האט געוואלט קושען דעם שטויב אויף וועלכע דער וואנדערער האט א פוס געשטעלט.

קרעכצען פון שוואכע האבען די לופט געשניטען, ווערענדיג געשטיקט פון גראבע פעסטע הענד, און פערברענט פון איינען וואס האבען מיט פייערען געשא־טען.

אונבעמערקט פון אלע איז דער וואנדער מענש פערשוואונדען.

די זון האט גענומען זינקען און ווי־דער איז ער איינזאם אין פעלד גענאנגען. דאס נקמה געפיהל האט נאָך אלץ אין זיין הארץ געברויזט. און ווען ער איז מיעד צום גראז געפאלען, איז א מיש מאש פון זיינע געדאנקען געוואָרען:

ער האט שוין מעהר ניט געוואלט לעבען. זיין ווערק איז געווען צו ענדע. און דאָ, ווען ער האט זיך איינגעהערט און געפיהלט דעם אָטהעם פון דער וועלט, די חלומות וואס וועבען זיך ארום איהם, האט ווידער א געפיהל אין זיין הארץ געפלאצט:

— פון דער פינסטערניש וועט ער זיי אין א ליכטיגען וועג ארויספיהרען: נאָכ'ן שטורם מוז קומען רוה. —

פערזונקען איז א געדאנק האט ער זיך די האר פון קאָפּ געריסען:

— וואס האסטו געטהון, אונגליק־ליכער!

— וואס האסטו געטהון? — האט אין ווייטען עכאָ זיין קול זיך צוקלונגען.

צו דער ערד דעם קאָפּ געטוליעט האט ער זיך צוואוויינט:

— ווי אזוי וועט ער קאָנען ניט מא־כען, וואס ער האט נאָך ערגער גע־מאכט? — — —

די נאכט איז צוגעלאָפען און דער וואנדער מענש איז ווי מיעד קינד, מיט חרטה אין הארצען, איינגעשלאפען ווע־בענדיג אויף דאס ניי חלומות פון א גוטער צוקונפט.

פון א גוטער צוקונפט פאר מענ־שען? ...

— זיי האבען א ווארט ליעב ע ווא־ס פיהלען זיי אונטער דעם? ווי אזוי קאָן ער זיי בעווייזען, אז דאס געפיהל פון ליעבע איז דאס העכסטע, אין וועל־כען גאָט אליין לעבט זיך היימיש? ווי אזוי קאָן ער ווייזען זיך פאר דעם ליכט פון א שטערן? ...

אזוי האט ער געטראכט, בעת ער איז געגאנגען פערזונקען אין געדאנקען, בעת ער האט געזוכט א וועג פאר די, וואס טראגען דעם וועלבען נאָמען וואס ער — מענש, דרע וועג איז איהם שווער גע־ווען: ער האט זיך מעהר ניט געוואלט בעווייזען צו מענשען. ער האט מיט זיין לעבען געוואלט פאר זיי בויען א טעמפעל פון גליק. ער האט זיי געוואלט זעהן פער־ניכטעט ביז איינעם, ביז צום לעצטען:

— ווייפיעל מאָל האבען זיי איהם בעשפיעגען? ווייפיעל מאָל האבען זיי איהם מיט זייערע ברודיג עפים געטרא־טען? ווי איהם עקעלט ווי ער האסט זיי! פארוואס קען ער אָבער אהן זיי ניט לע־בען? פארוואס זיהט איהם אזוי צו מענ־שען בעסער איז ווייס פון זיי? טרעהרען האבען זיך אין זיינע אויגען בעווייזען. ער איז שטעהן געבליבען און פייכטס שטע־געל, דאס בעשאטענע פון בעצווייגטע ווימער, און געטראכט. אין זיין בוזסט האט עפעס ווילד אָנגעהויבען ברוויזען, שטורמען, די פויסטען האבען זיך צוגוים־גערדיקט. דורך די פייכטע אויגען האבען פלאמען געבליצט:

— ווער וועט זיי ווייזען!

פעסט און זיכער האט ער זיינע פיס געשטעלט און א נקמה געפיהל האט צווישען זיינע צייהן געקריצט...

אין א שטאדט האט זיך א גרויסער עולם פערזאמעלט און געשטאנען ארום איינעם, וואס האט ווערטער ווי פערעל פון זיין מויל געשאָטען:

— לעבען זאָלען די, וואס זיינען שטארקער און פערקנעכט דאס אלץ וואס איז שוואכער! מיינע ווערטער קומען פון אייער נאָט וואס פערלאנגט, אז איהר זאָלט איהם טריי דיענען. זינד איז קיין שאנדע ניט: נאָט בענשט אייך, ווען איהר הילפט אייערע תאות, מעגען טויי־זענדער לעבענס צוריסען ווערען! ער האסט די, וואס זענען ניט מעכטיג, און די וואס האבען א געפיהל נאָך אין הארצען פאר חמנות! ווערט איהר גריהרט פון דעם זיין שלעכט דעם וואס האט אויגען צו בעטראכטען דיין וועלט?

שטיל איז ער געבליבען און פאר גליק זיינען זיינע בלויע אויגען פייכט געווארען פון א פאר טרעהרען: אין טהאָל אריין זענען שטראהלען געשווא־מען, איהם פערהילט, זיין פנים געקושט געטוליעט זיך צו איהם און סודות אהן, ווערטער דערצעהלט פון אייביגע יוגענד, פון אייביגען גליק. א צארטע פרייד האט איהם ארומגענומען, און ער האט דער־פיהלט אין זיך דאס אונשטרעבליכע קינד פון נאָט; דאס קינד פון דעם, וואס איז אהן אָנהויב, אהן סוף.

אין די מאָרגען שירה האט ער זיך איינגעהערט, וואס האט זיך פון טוי־זענדער מינים פייגעל גערעסען און צום הימעל צו געצווונגען, צום כסא הכבוד.

קושען האט ער זיך געוואלט:

— ווי ווענינ ווערטער ער האט דאס אלעס צו בעוואונדערען!

און שטיל איז ער געבליבען, געזע־סען און געקוקט, איינגעהערט זיך אין זיי איינען הארץ וואס האט מיטגעזונ־גען די מאָרגען שירה, און זיך מיטגערי־סען צום הימעל, צום בלאָהען ים הימעל, וואו ווייסע מלאכים שוועבען ארום — —

ערוואכט האט ער פון זיינע חלומות ווען דאס געזאנג איז שטיל געווארען און א צערטליכער פריעדען, האט זיך ארום איהם געפיהלט.

אויפגעשטעלט האט ער זיך און זיין קלימיקעל גענומען אויף די פלייצעס, און וועג אריין זיך געלאָזט.

פרישע האפנונגען האבען פון זיינע אויגען געקוקט און לייכט האט זיין ברוסט געאָטהעמט:

— אלעס מוז ער זיי ווייזען! זאָלען זיי פיהלען דאס וואס ער, און דאס אלס וועט זייער פערצווייפלונג פערשווינדען! מיט זיך וועט ער זיי רופען! — וועלען זיי איהם דאס כאָל הערען און ניט בע־וואָרפען מיט שטיינער? ווי אלע מאָל? ניין, דאס מאָל וועלען זיי איהם מוזען הערען: זאָגען וועט ער זיי, אז א וועלט פון גליק האט ער פאר זיי צו ענט־פלעקען, א וועלט פון אייביגען פריעדען און ליעבע — — — ליעבע? ווי אזוי זאָל ער זיי די געפיהלען איינלעהרנען, ווי אזוי?

א צער האט זיין הארץ צוציטערט:

(פארטזעצונג פון פיידיש 4.)

חתן כלה

זאלען דאס נעהמען אין אכט!

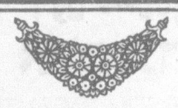

מערריזש לייסענס

קאן מען קריגען אין אפיס פון

„אידישען זשורנאל"

נאטיס!

דיא יעניגע וואס וועלען דא נעהמען זייערע מערריזש לייסענס וועלען קריגען געדרוקט א שעהנעס בעריכט פון זייער חתונה. פריי

בענוצט זיך מיט דיעזע געלעגענהייט!

אדרעס פון דעם זשורנאל

67 עליזאבעטה סטריט 67

ה. יאַנאווער ה. ראזענפעלד

פאן מיין 6886 פאן קאלעדזש 5089

זיינען די

טאראנטא קאהל קאמפאני

91 ענגעס סטריט פאן אפיס עדלייד 2029

פערקייפען. נור

Elias Rogers Co's Anthracite

יעדער לאט, קיילען אדער האלץ, וו3רט דעליווערט מיט ראדזשעס טיקעטס. פיר קוואליטי און וואג גארא נטירט.

סאַנפט'ס כשר האָטעל

מאָונט קלעמענס מישיגען

דער וועלט בעריהמטער מינעראל באדע פלאץ פאר רהומאטיזם.

מיין האָטעל איז דאָס בעוואוסטע איבעראל צוליעב דיא אלע בעסטע בעק־וועמליכקייטען וואס מען קען פאר געלד בעקומען. מיט די פיינסטע בעהאנד לונג און די בילינגסטע פרייזען אנפראגען פינקטליך בעאנטוואָרטעט.

SANFT'S KOSHER HOTEL

...t. CLEMENS MICH. U. S. A. 30 So. Walnut St.

מ. ה. סאנפט פראפרייעטאר. מאָונט קלעמענס, מיש.

מאָונט קלעמענס טישענען

שיקאגא כשר האָטעל

איז מבשר א בשורה טובה צום ווערטהען פובליקום בכלל און בפרט צו אונזערע געשעפטע געסט, דאס מיר האבען געקופט אין א פיינעם 3 סטאָרי סטיעם היעט ביידינג מיט אלע אימפראוועמענטס נעבען די גרעסטע בעטה הייזער. בכדי אונזערע געסט זאָלען האבען די בעקוועהמליכקייט, צ דער־זעלבער צייט סטריקט כשר מיט דער השגחה פון א בת הרב מיוהאָפּ.

כדי אונזער האָטעל זאָל כשר געפיהרט ווערען אויף מיט די בעסטע בעהאנדלונג צופריעדענשטעלענד א גוטע היים מיט מעסינע פרייזען.

ביטע שרייבט ווען, און ווי אזו איהר פאָהרט ארוים וועלען מיר אייך ערוואַרטען מיט'ן אויטאָמאָביל פרי.

CHICAGO KOSHER HOTEL

A. L. Miller & M. Scheiner, Proops.

43 South Gratiot Ave.

MT. CLEMENS Mich.

מאָנאָטאר אידען!

ווילט איהר ר...רענגען די זומערמאָנאטען אויף אן פלאץ? קומט אין

פרעסטאו ספרינג הויז

וואוהין אלע דאקטוירים רעקאָמע:דירען צו פאָהרען, ווייל דאס איז דער שעהנסטער, בעסטער און געזונדסטער פלאץ אין באנץ קענעדע. סטריקטלי כשר. מיין נאָמען איז א גוטן גארא נטי דערפאר. אלע מאָדערנסטע אימפראוועמענטס און איינריכטונגען, א גן ערן אין פולען זין פון וואָרט פרעגט די וועלכע זיינען דארט געווען.

ש. גארפינקעל, פראפרייטאר פאר מעהר איינצעלהייטען שרייבט צו

PRESTCN SPRING HOUSE, - PRESTON, ONT.

עסט פרישע עסען און לעבט לאַנג

מיר קייטערען פאר באנקעטען, חתונות א. א. וו. מיר פערזארגען איך דעם מאן מיט עסען ווען די פאמיליע איז אין קאנטרי.

עסט אין א ריינעם רעסטאָראנט. אלעס שעהן, פריש, גוט, געשמאק זויער און — דוקא ביליג.

אבער'ס כשר רעסטאָראנט

168 קווין סטריט וועסט, טעלעפאָן עדלייד 1960

האט איהר שוין בעזוכט דעם נייעם

ריינינג רום אונד רעסטאוראנט

איז 192 ספדזיינא ווזדיין, (נייער קווין)

עס איז פיר אייער אייגענעם בענעפיט

דאס שעהנסטע פליין אין אמאמעדיישאן פיר ליידיס און זשענטעלמען.

גוטע געשמאקפאלע כשר'ע שפייזען און גוטע בעהאנדלונג גארא נטירט.

גרינבלאט, 192 ספדזיינא עוועניו, (נענען אויבע פהיבי סטריט)

וויכטיגע נייעס פאר אלע אידען פון דער וועסט ענד.

די בעסטע וויינען און ליקער

מיר זיינען אין דער רעכטער הארץ פון דער אידישער געגענד, 25 יאהר אין דיא ביזנעס און מיר האבען די בעסטע קענעדער און אימפאָרטירטע קאָניאקען אונד ברענדיס צו די בילינגסטע פרייזען.

א ספעשיעל דיסקאונט פאר חתונות, פארטיעס און זש וויימער.

מיר גארא נטירען פולע צופריעדענהייט.

פערגעסט ניט אז דאס אלעס האט איהר

201 סענט פעריק סטריט

א. פעטערסאן, פ.א. טעלעפאָן קאלעדזש 64

פעדלערס און סטאר קיפערס

די בעסטע סגולה אנצוהאלטען קאסטימערס און צו מאכען געלד איז צו קויפען פון דריי־גודס, ריינקאוטס, פענסי גודס, דזשולערי און נאָוועלטיס ביי קאפלאן און קא.

האלסייל'ער און דזשאבער 229 קווין סטריט וועסט טאראנטא, דער באר וואוסטער האלסייל פלאטץ וואו פיעל פעדלער זענען באריכט געווארען.

־זשאב לאט זענען שטענדיג דא. ארדערס פינקטליך אטענדעט.

קאפלאן און קא. דזשאבער 229 קווין סט. וו. טאראנטא אנט.

טעלאפאָן עדלייד 3772.

L. WHITE & SON

177 Queen St. W

Phone Adelaide 2015

דערספרינג איז שוין דא

קלינט, פרעסט, פארבט און פיקסט אייערע קליידער

ביי ל. ווייהט אונד סאנס

די גוט בעוואוסטע אידישע קלינערס 177 קווין וועסט, אנטקעגען יוניווערסיטי עוו. אדלייד 2015.

נאָך אן אָנגעשטרענגטער ארבייט פון פיעל טעג האט מען ענדליך אלעמען ארי־בערגעפיהרט קיין יטוואצק און דאָ זיינען דערווייל איינגעאָרדענט אין איינינע ווי־ליעס. פאר די איבריגע, וואָס זיינען דער־ווייל איינגעקוואטירט געוואָרען אין פער־שיעדענע ערטער, האלט מען ביים אָב־דיגען א גרויסע ווילע מיט 600 צי־מערען וועלכע האט נעכטען שוין גע־דארפט צוגעגרייט ווערען.

עס איז שוין דארט געגרינדעט גע־וואָרען א קיך, וואָס גיט ארוים העבער 15 הונדערט מיטאָגען און ווארעמע אבענד ברויט. אויסער די שוין ארגאני־זירטע מעדיצינישע הילף, האט הערר יפה טעלעגראפיש זיך געווענדעט קיין פעטראָגראד מען זאָל ארויסשיקען אהין א מעדיצינישען אטריאד, וואָס זאָל אין אטוואצק פערבלייבען ספעציעל אָבצוהי־טען דאָס געזונד פון די היימלאָזע — דער אָטריאד דארף די טעג אָנקומען א חוץ דעם לוועט אין אטוואצק אויך איינגעאָר־דענט ווערען א "היים" און א שוהלע פאר די קינדער פון די היימלאָזע.

לויט די ידיעות, וואָס די היגע דעלע־גאטען האבען ערהאלטען פון לובלין, האָ־בען די ארטיגע פערטרעטער פון דער פעט־ראָגראדער הילפס געזעלשאפט א שווערע ארבייט מיט'ן איינארדנען די אָנגעקומענע היימלאָזע פון קיעלצער און ראדאָמער גו־בערניעס.

צוויי ליטעראטען געפאלען אויף'ן שלאכטפעלד

אין דווינסק איז דערהאלטען גע־וואָרען א ידיעה, אז בשעת אן אטאקע איז געפאלען טויט דער פאקטישער רעדאק־טאָר פון "דווינסקאיא מיסל", יוסף קראם דער דערהרג'עטער האט פיעל־געאַרבייט אויף דעם געביעט פון פאָלקס בילדונג. אין דעם יאהר 1914 האָט ער בעקומען א לונגען־פעהלער און איז געפאָהרען אין איטאליען קורירען זיך. קומענדיג צוריק אהיים, איז ער אריינגעטראטען אלס פרייוויליגער אין דער ארמעע און דער־הרג'עט געוואָרען אויף די שלאכט פעלדער אין פוילען.

ווי עס מעלדעט די "מאריופאָל זשיזן" איז אין די קארפאטען געפאלען דער יונ־גער דיכטער לעווין, וועלכער אין אריינ־געטראטען אין דער ארמעע אלס פרייוויי־ליגער. דער דערהרג'עטער פלעגט דרוקען זיינע טאלאנטפאלע ליעדער אין פערשיע־דענע צייטונגען. זיינע ליעדער זיינען אויך ארויסגעגעבען געווארען אין א בע־זונדער אויסגאבע.

א מיידעל א העלד

די טעג איז אין טאָמסק געקומען פון מלחמה פלאץ א 15 יעהריגע מיידעל, א טאָכטער פון דעם בעוואוסטען גבור ראָ־ריאָנאָוו.

אין אָנהויב מלחמה האָט דאָס מיידעל זיך פערקליידעט ווי א אינגעל און איז אָבגעפאָהרען אויף די פאָדערשטע פאָ־זיציעס, וואו זי איז ארויסגעטראטען אלס פרייוויליגע. בשעת די שלאכטען ביי פ. האָט זי אנהייל געגומען אין א ראזוויער־קע, צוזאמען מיט נאָך דריי סטודענטען. זיי זיינען אָנגעפאלען אויף די פיינדליכע "סעקרעט" פון 6 מאן. דערביי האָבען זיי 3 מאן דערהרג'עט און 3 גענומען אין פלען. פאר דער דאָזיגער ראזוויעדקע האָט דאָס מיידעל בעקומען א געאָרגי־קריין.

(פארטזעצונג אויף פיידיש 6.)

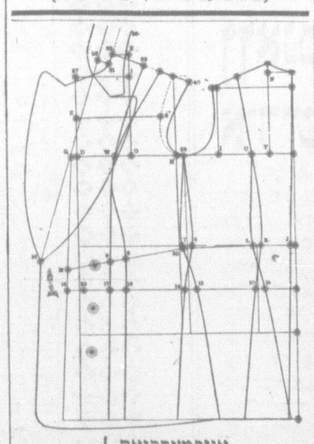

אויפמערקזאם!

ליידיס טיילארס, אפעריטארס און קאטטערס, איהר האט איצט א גרויסע וועלענעהייט אין דער סקוהל פון ל. עדמונד 393 ספעדיינע עוועניו צו ווערען. א פוירסט קלאס דזשיינער. פרייזען מעסינג, צופריעדענהייט גאראנ־טירט, אדער דאס געלד צוריק.

ל. עדמונד 393 ספעדיינע עוועניו

דיימאנדס

$1$2$3

זוכענטליך־

איהר האט יעצט די געלעגענהייט צו האָ־בען דעם פיינסטען דיימאנד אדער אנדערע דזשעלעריי דורך דאס פרעדיס סיסטעם פון דזשייסאב בראדער. דיימאנדס ווי עס איז בעוואוסט ווערט אלע טאָל פייערע און עס איז אן אייביגהייט.

מיר געפרייען יעדען עהרליכען מענשען זא דאס איהר האט די געלעגענהייט צו קויפען ביי אונזדיימאנדסים די רייכסטע אבצאהלונגען. ספעשיעל דיסקאונט 10 פראצענט פאר קעש. דזשייקאב בראדערס 15 יאנג סטריט ארקייד.